

Actieplan toelichting 2010

1. INLEIDING

De **opmaak van de begroting en bijhorende toelichting** gebeurde in het najaar van 2009, zodat dit kan ingediend worden 01/12/09. Deze documenten werden uitvoerig behandeld in de adviesgroep van 7 oktober 2009 en de stuurgroep van 14 oktober 2009. Het Directiecomité van Interwaas keurde deze begroting met bijhorende toelichting 2010 goed op 27 oktober 2009.

De acties zijn opgesteld op basis van de doelstellingen geformuleerd in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014. De afzonderlijke acties rond erfgoed in de verschillende gemeenten zijn niet opgenomen in dit plan.

2. ACTIEPLAN

De acties in dit plan zoeken – net als de voorbije jaren – een **evenwicht** tussen de korte en de lange termijn, de (soms onzichtbare) ondersteuning van de Wase erfgoedgemeenschap en de meer zichtbare publieksgerichte projecten, tussen partnerships in bestaande projecten en eigen projecten; een evenwicht tussen publiek en erfgoedgemeenschap, erfgoedvrijwilligers en erfgoedprofessionals, tussen moeten en mogen.

Per actie zijn zo veel mogelijk **de kernpartners en de timing** opgenomen. De Wase erfgoedgemeenschappen, de Wase gemeentebesturen en de Erfgoedcel Waasland worden nergens als kernpartner vermeld omdat ze allen deel uitmaken van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas en potentieel bij iedere actie die ondernomen wordt als partner kunnen optreden.

SD 1 – 1 + 1 = 3

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

1° I.C.W. investeert onverminderd in samenwerking. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

1°1. het bestaande netwerk van de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap versterken en verbreden;

1°2. verder inzetten op intergemeentelijke samenwerking. De Erfgoedcel Waasland wil het engagement van de gemeenten vasthouden en verschillende snelheden door een efficiënte en daadkrachtige werking opvangen;

1°3. verder investeren in de bestaande regionale, Vlaamse en internationale samenwerkingsverbanden.

- Actief inzetten op de **8 gemeenten** bijvoorbeeld door verschillende snelheden op te vangen en het blijven betrekken van alle gemeenten door een efficiënte en daadkrachtige werking.

- Ondersteunen, afstemmen op elkaar van en deelnemen aan **samenwerkingsinitiatieven** rond erfgoed en overleg in het Waasland, enkele voorbeelden:
 - Deelname aan
 - het Waas Archieven Overleg (WAO) (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar)
 - het overleg van de Diensten van Toerisme (vier maal per jaar)
 - Lid van Raad van Bestuur van Toerisme Waasland
 - Overleg en afstemming met Bibliotheca Wasiana, BiblioWaas, Intergemeentelijk project Land van Reynaert, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Toerisme Waasland, Wacco e.a.
- Sensibiliseren en responsabiliseren van de gemeenten over het belang van **cultuurbeleid en erfgoedzorg** en dus ook van cultuurbeleidscoördinatoren, erfgoedzorgers...
- Deelname aan **Vlaams overleg**:
 - Overleg met de 2 andere erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen en het **Provinciebestuur Oost-Vlaanderen** (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar)
 - **Vlaamse overlegstructuren erfgoedcellen**: deelname aan de collegagroepen beleid, communicatie, digiprojecten, cultuureducatie, vrijwilligersmanagement en diversiteit en interculturele werking
 - Inschakeling in “**p/meterschap**” voor andere erfgoedcellen: een peterschap is een procedure van coaching van nieuwe medewerkers van een startende erfgoedcel. De nieuwe erfgoedcel wordt door FARO vzw gekoppeld aan een erfgoedcel met meer ervaring (de p/meter) met een gelijkaardige werking en in de nabijheid. In 2010 gaat deze formule in piloot. De Erfgoedcel Waasland treedt op als enige meter in 2010 en dit van de Erfgoedcel Aalst.
 - **Landelijke overlegorganen en expertise-uitwisseling**:
 - **Cultureel Erfgoedoverleg Vlaanderen** (bijeenkomst minimaal twee maal per jaar): in 2009 startten de VVBAD, de Erfgoedcellen Mechelen en Waasland, de VMV en Heemkunde Vlaanderen samen dit overleg op. Het Erfgoedoverleg is een platform voor: de uitwisseling van ervaring en expertise; overleg met de Vlaamse overheid, met het steunpunt voor cultureel erfgoed en het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid; het opbouwen van standpunten rond gezamenlijke thema's en het plannen van communicatie daarover; samenwerken met aanverwante sectoren vanuit een integrale visie op erfgoed. De deelnemers zijn CRKC, Archiefbank Vlaanderen, Centrum Agrarische Geschiedenis, Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAa), vertegenwoordiging van de erfgoedcellen voor alle erfgoedcellen (nu Erfgoedcellen Mechelen en Waasland), Het Firmament, Heemkunde Vlaanderen, Packed, Resonant, Tapis plein, Vlaamse Erfgoedbibliotheek, VMV, VVBAD, VVP, VVSG, VCM Contactforum, VOBK en Volkskunde Vlaanderen vzw.
 - **Draaiboek intergemeentelijke samenwerking van Locus** – werkgroep: i.s.m. Locus, FARO en de VVSG wordt een draaiboek rond intergemeentelijke samenwerking rond cultuur gemaakt. De Erfgoedcel Waasland neemt hieraan actief deel.

- **Prisma onderzoeksproject van FARO** – klankbordgroep: het steunpunt realiseert in de periode september 2009 - juni 2011 een analyse van het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen. Vanuit een langetermijntoekomstperspectief stellen ze een strategisch plan op voor de verdere ontwikkeling van het cultureel-erfgoedveld vanaf 2012, met als centrale vraagstelling: waar willen we staan in 2020? De klankbordgroep begeleidt dit onderzoek inhoudelijk en wetenschappelijk en komt minstens twee keer per jaar samen.
- **VVSG overleg intergemeentelijke samenwerking:** op vraag van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een cultureel-erfgoedconvenant startte de VVSG eind 2008 een overleg met Comeet, Land Van Waas, CO7, Noorderkempen, Kempens Karakter, TERF en Mijnstreek. Het doel van dit overleg is de belangen van de betrokken gemeenten in kaart brengen en behartigen als intergemeentelijke cultureel-erfgoedconvenant. Vanaf eind 2009 worden ook alle andere erfgoedcellen uitgenodigd, aangezien sommigen een traject naar intergemeentelijke samenwerking starten.
- **Onthaalplan Toerisme Waasland:** Toerisme Waasland start in 2010 met het uitwerken van een onthaalplan voor de Wase regio. De Erfgoedcel Waasland zal hieraan bijdragen en deelnemen aan dit overleg. Het is namelijk mogelijk interessant om samen onthaal- en promotiemateriaal voor de regio te maken (voorzien vanaf 2011).

SD 2 – DE ERFGOEDCEL WAASLAND ALS KNOOPPUNT

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

2° I.C.W. bouwt verder aan een efficiënte en krachtdadige cultureel-erfgoedcel. Om dit te bereiken zal:

2°1. I.C.W. de interne organisatie van de Erfgoedcel Waasland verder optimaliseren;

2°2. de Erfgoedcel Waasland de interne en externe communicatie van de Wase erfgoedgemeenschap verstevigen;

2°3. de Erfgoedcel Waasland actief blijven als cultureel-erfgoedloket;

2°4. de Erfgoedcel Waasland actief werken aan resultaten voor Vlaanderen en de internationale wereld, zo zal het I.C.W. proactief het Vlaamse cultureel-erfgoedveld haar expertise ter beschikking stellen, onder andere over publiekswerking, cultureel-erfgoededucatie, diversiteit en interculturaliteit, en zal het I.C.W. samenwerken met andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten en met de Vlaamse Gemeenschapscommissie rond vrijwilligersmanagement en kennis delen over samenwerking met kleinschalige initiatieven en vrijwilligers.

- **Personeel** van de Erfgoedcel Waasland
 - Coördinator 1 VTE: Ode De Zutter
 - Twee erfgoedconsulenten 1.5 VTE: Anniek Elegheert 0.5 VTE en Bart Ooghe 1 VTE
 - Administratieve medewerker 0.8 VTE: Martine Teirlynck

Daarnaast kan de erfgoedcel beroep doen op:

- De communicatieverantwoordelijke van Interwaas Ellen De Jans zorgt voor een afstemming van de communicatie van de erfgoedcel op die van haar moederorganisatie Interwaas. Zij verzorgt tevens de communicatie o.a. van een paar projecten van de erfgoedcel. In totaal is dit een tijdsbesteding van 0.3 VTE.

- Kantoorvrijwilliger 0.2 VTE: Eric Saman
- Stagiair zesdejaar kantoor 0.2 VTE
- **Administratie:** bv. adressenbestand met erfgoedactoren en publiek, distributie, klassement, correspondentie, praktische organisatie, uitlening (toestellen Mondelinge Geschiedenis, ATW Epress, fototentoonstelling Wase Reuzen) en reservatie (Sluwe vos, slimme spin), opvolging boekhouding, lidmaatschap heemkundige kringen, archief- en documentatiebeheer, bestelbonnen...
- **Interne organisatie:** bv. teamoverleggen en functioneringsgesprekken
- Bijeenkomen **overlegstructuren** Erfgoedconvenant Land van Waas en Interwaas: projectwerkgroepen, adviesgroep (vroegere werkgroep beleid), stuurgroep, directiecomité en Raad van Bestuur.
- Opmaak **beleidsdocumenten** door de Erfgoedcel Waasland:
 - Jaarverslag 2009
 - Begroting met toelichting 2011
- **Kennismanagement:** tijdens het eerste convenant legden we de basis voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer, waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. In 2010 zal specifiek in het kader van het vrijwilligersmanagement en in samenwerking met Toerisme Waasland, extra aandacht worden besteed aan het bijkomend inzamelen van de coördinaten van erfgoedvrijwilligers, toerisme- en erfgoeddeskundigen, gidsen (zowel toerisme als museum), met als doelstelling de gegevens van deze mensen en hun knowhow en inzet ter beschikking te kunnen stellen van het Wase erfgoedveld. Zowel Toerisme Waasland als de Erfgoedcel Waasland zullen de verzamelde gegevens inbrengen in hun reeds bestaande bestanden. De oproep zal gezamenlijk gelanceerd worden in januari 2010. In eerste instantie zal de eigen achterban bevroegd worden, in een later stadium kan dit breder open getrokken worden.
- **Platform voor expertise-uitwisseling:** i.s.m. de andere erfgoedcellen wordt het intranet van www.erfgoedcellen.be verder uitgebreid. Daarnaast wordt de eigen website ook verder aangevuld met informatie voor de Wase erfgoedgemeenschap, zoals financieringsmogelijkheden, behoud en beheer, vrijwilligerswerking...
- **Waas erfgoedloket:** de Erfgoedcel Waasland en de Wase erfgoedgemeenschap werken niet alleen voor het publiek. Minder zichtbaar, maar daarom niet minder belangrijk, zijn hun inspanningen binnen de (Wase) erfgoedgemeenschap via vorming, communicatie (nieuwsbrieven, website) en intensieve contacten aan een netwerk van (Wase) erfgoedzorgers. Vele enthousiaste erfgoedvrijwilligers, erfgoedprofessionals, studenten... kunnen steeds bij de Erfgoedcel Waasland terecht met allerhande vragen over inventarisatie, digitalisering, publiekswerking, subsidiemogelijkheden, educatie, vrijwilligerswerking, beleid enz. Deze tijdsintensieve dienstverlening is veel minder zichtbaar, maar minstens even belangrijk als de publiekswerking. Bovendien wordt ook aan het publiek informatie verschaft via vragen die telefonisch en via e-mail toekomen. Ook actieve inhoudelijke begeleiding van projecten gebeurt. Enkele voorbeelden zijn:

- **Bezoekerscentrum De Klinge** – stuurgroep: de gemeente Sint-Gillis-Waas richt een ‘bezoekerscentrum/museum De Klomp’ in. Dit regionaal bezoekerscentrum zal verschillende thema’s (de klomp, Stropersbos, grens, smokkelen, Staats-Spaanse Linies, spoorweg Mechelen-Terneuzen...-) combineren.
- **Feest in de keet** – inhoudelijke begeleiding: het Open onderzoeksmodel Vermaakcultuur Sint-Niklaas (opgesteld door Cor Vanistendael) heeft tot doel het systematisch onderzoek naar de vermaakcultuur van de 19de en 20ste eeuw in Sint-Niklase en Wase archieven te bevorderen. Het onderzoeksmodel is een bundeling van krachten en methodes zodat het onderzoek op termijn cumulatief resultaat oplevert. Nieuwe onderzoekers moeten op basis van eerder verworven inzichten in staat zijn betere onderzoekshypothese af te bakenen en verfijndere interpretaties aan te gaan van de gevonden data.
- **Hof ter Welle** – werkgroep: de site in Beveren is reeds eeuwen lang verbonden aan kinderen en zorg (opvang, onderwijs, bijzondere jeugdzorg...). Dit project i.s.m. vzw Dienstencentrum Hof ter Welle, de gemeente Beveren (dienst cultuur, gemeentearchief, CC Ter Vesten) en Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren wil met getuigenissen, beeldmateriaal en voorwerpen het verhaal van deze site met haar verschillende functies en bewoners brengen. Bovendien kadert dit project binnen de toekomstige inrichting van het kasteel als erfgoedhuis. De ontsluiting kan verschillende vormen kennen.
- **Onderzoek invulling site Zwijgershoek:** het Stadsarchief Sint-Niklaas startte in 2009 een onderzoek op naar een mogelijke samenwerking met de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en het Mercatormuseum met het oog op de uitbouw van een nieuwe archief- en depotinfrastructuur op de site Zwijgershoek. Indien de site een bovenlokaal karakter zou aannemen, kan de Erfgoedcel Waasland hierbij betrokken worden.
- **Prisma onderzoeksproject van FARO** – klankbordgroep: het steunpunt realiseert in de periode september 2009 - juni 2011 een analyse van het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen. Vanuit een langetermijntoekomstperspectief stellen ze een strategisch plan op voor de verdere ontwikkeling van het cultureel-erfgoedveld vanaf 2012, met als centrale vraagstelling: waar willen we staan in 2020? De klankbordgroep begeleidt dit onderzoek inhoudelijk en wetenschappelijk en komt minstens twee keer per jaar samen.
- **Erfgoedonderzoek Antwerpen** – werkgroep 2: MAS | Erfgoedcel Antwerpen maakt – net zoals de andere cultureel-erfgoedconvenanten een kaart van het erfgoedveld in Antwerpen. Naast het globaal beeld van de sector, is er maar weinig kennis over de erfgoedcollecties. Deze werkgroep begeleidt het traject dat dit verder in kaart brengt.
- **Wonen in Hoedhaar, bewoners vertellen** – inhoudelijke begeleiding: op termijn zal de historische (vellennijverheid en sociale huisvesting) Hoedhaarsite er totaal anders uitzien. Het uitgangspunt van dit erfgoedproject is het unieke verhaal van elke bewoner.

SD 3 – HET CULTUREEL ERFGOED = DE BASIS VAN ALLES

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

3° I.C.W. plaatst de zorg voor het cultureel erfgoed centraal. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

- 3°1. in opvolging van de beslissing van de Vlaamse Regering betreffende de toekomst van Doel, prioritair aandacht besteden aan alle aspecten van de zorg voor het cultureel erfgoed van het dorp Doel (verzamelen, behoud en beheer, onderzoek en ontsluiting);
- 3°2. tegen het einde van 2010 alle cultureel-erfgoedorganisaties en publiektoegankelijke cultureel-erfgoedcollecties op het grondgebied van het Waasland op een uniforme wijze in kaart brengen, inclusief de noden en behoeften. I.C.W. werkt hiervoor samen met alle andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten, met de Vlaamse Gemeenschapscommissie en met initiatieven, zoals Archiefbank Vlaanderen, die voor heel Vlaanderen instaan voor het in kaart brengen van deelsectoren;
- 3°3. zich engageren om bij het digitaliseren van cultureel erfgoed:
 - 3°3.1. deze digitale gegevens blijvend toegankelijk en leesbaar te maken;
 - 3°3.2. op collectie- en stukniveau internationaal erkende inhoudelijke en technische standaarden te gebruiken zodat de gegevens uitwisselbaar worden met de gegevens van andere cultureel-erfgoedorganisaties en zodat ze via dataharvesting beschikbaar worden voor overkoepelende systemen zoals Europeana;
 - 3°3.3. rekening te houden met eventuele wettelijke beperkingen met betrekking tot copyright en privacy.
 - 3°3.4. I.C.W. engageert zich ook om cultureel-erfgoedorganisaties te sensibiliseren en informeren over het gebruik van internationale standaarden.
- 3°4. de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap ondersteunen bij een intense zorg voor registratie en inventarisatie;
- 3°5. contextonderzoek stimuleren;
- 3°6. een actuele visie voor een geïntegreerd Waas cultureel-erfgoedbeleid verder ontwikkelen;
- 3°7. de kennis uitbreiden van de Wase cultureel-erfgoedorganisaties inzake de optimale zorg voor en de bewaarmstandigheden van cultureel erfgoed;
- 3°8. besturen, ambtenaren en organisaties verder sensibiliseren over de waarde van cultureel erfgoed zodat ze meer aandacht schenken aan de gevolgen van hun beleid voor het cultureel erfgoed.

- **Depotwerking:** inschakeling in de depotwerking van en samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Het provinciebestuur startte in 2009 reeds met deze depotwerking. De erfgoedcel wordt betrokken bij de verschillende stappen die ondernomen worden. Zo zal onder andere samen gewerkt worden rond selectiecriteria agrarisch erfgoed.
- **Digitalisering:** in 2007 werd een start gemaakt van de digitalisering van beeldmateriaal, kranten en films. In 2008 werd verder gewerkt aan deze actie, voornamelijk door het digitaliseren van beeldmateriaal en kranten. Ook in 2009 werden vijf kranten gemicrofilm en gedigitaliseerd en werd relevant materiaal van particulieren of organisaties gedigitaliseerd. Gedigitaliseerd materiaal wordt o.a. publiek gemaakt via www.beelddbankwaasland.be, www.erfgoedcelwaasland.be, www.trickyreynaertenco.be, www.wasereuzen.be, andere publieksacties en via de partners zelf. Ook wordt een verdere strategie voor digitalisering, zowel van instanties als van particulieren, voor de periode 2010-2014 uitgewerkt. Hierdoor kunnen we beter inspelen op lokale noden en dit bevordert tevens de ontsluiting van dit erfgoed. Naar aanleiding van concrete projecten wordt materiaal gedigitaliseerd.
- **Doel:** in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014 is de volgende operationele doelstelling opgenomen: "In opvolging van de beslissing van de Vlaamse Regering betreffende de

toekomst van Doel, prioritair aandacht besteden aan alle aspecten van de zorg voor het cultureel erfgoed van het dorp Doel (verzamelen, behoud en beheer, onderzoek en ontsluiting)”. In 2009 werd i.s.m. verschillende partners gestart met de opmaak van een projectplan.

- **Draaiboek mondelinge geschiedenis:** i.s.m. FARO, de Erfgoedcel Brugge, Provincie Oost-Vlaanderen, Sint-Lodewijkscollege in Lokeren, Sint-Jozef-Klein-Seminarie in Sint-Niklaas en andere partners werkte de Erfgoedcel Waasland een eerste versie van een draaiboek Mondelinge Geschiedenis voor het middelbaar onderwijs uit. Deze eerste versie wordt opgenomen binnen het PWO-project (projectmatig wetenschappelijk onderzoek) ‘Mondelinge Geschiedenis: een brug tussen erfgoed en culturele diversiteit in het onderwijs’ van de Katholieke Hogeschool Mechelen. In dit project participeren de Erfgoedcel Waasland, Erfgoedcel Mechelen, FARO vzw, Memori, CIMIC, Sint-Lodewijkscollege Lokeren, Departement geschiedenis van de K.U.Leuven en Canon Cultuurcel. In het schooljaar 2009-2010 wordt dit draaiboek uitgetest in drie scholen en aangevuld met praktische voorbeelden en de eindtermen uit het middelbaar onderwijs om vervolgens verspreid te worden naar de Vlaamse scholen.
- **Essaywedstrijd rond de Wase identiteit:** de wedstrijd buigt zich over de betekenis van een Wase Identiteit in het hier en nu, onder de titel ‘Wase Identiteit !?’, waarbij we gericht oproepen tot verschillende benaderingen van identiteit. Een jury van diverse achtergrond zal deze variatie en de wetenschappelijke onderbouw zo veel mogelijk bewaken. De voorstelling van de publicatie en de prijsuitreiking wordt gekoppeld aan een symposium rond het thema ‘Wase Identiteit !?’, met verschillende sprekers en eventueel een panelgesprek. Tijdens deze dag wordt ook de publicatie voorgesteld en overhandigd aan de winnaars, samen met de prijs aan de winnende auteurs.
- **Funerair erfgoed:** in 2009 werd een beleidsvisie voor de omgang met funerair erfgoed opgemaakt. Dit draaiboek wordt in 2010 verder verspreid.
- **Omgevingsanalyse:** in overeenkomst met het Vlaamse Prismaproject en in samenwerking met alle andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten, met de Vlaamse Gemeenschapscommissie en met initiatieven, zoals Archiefbank Vlaanderen, die voor heel Vlaanderen instaan voor het in kaart brengen van deelsectoren, worden tegen het einde van 2010 alle cultureel-erfgoedorganisaties en publiektoegankelijke cultureel-erfgoedcollecties op het grondgebied van het Waasland op een uniforme wijze in kaart gebracht, inclusief de noden en behoeften.
- **Overleg agrarisch erfgoed:** het in 2009 opgestarte overleg rond landbouwcollecties in het Waasland wordt uitgebreid naar een samenwerking met het Meetjesland. De Erfgoedcellen Meetjesland en Waasland organiseren samen met het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen (museumconsulentschap) een traject rond agrarisch erfgoed. Het overleg werkt rond collectiebeleid (ontwikkelen van selectiecriteria, collectiemobiliteit en afstemming) en ontsluiting. Hieraan nemen de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren, het Landbouwmuseum Stekene, de Stedelijke Musea Sint-Niklaas, het Stedelijk Museum Lokeren, de gemeentes Beveren en Stekene, het Bardelaeremuseum in Lembeke en het Plattelandscentrum Meetjesland deel. Naast de organisaties die actief deelnemen aan deze werkgroep, zijn er nog andere collectiebeheerders met agrarisch erfgoed. Zij

kunnen op dit ogenblik niet actief meewerken, maar de resultaten die uit deze werkgroep voortvloeien zullen zeker gedeeld worden met hen.

- **Prisma onderzoeksproject van FARO:** het steunpunt realiseert in de periode september 2009 - juni 2011 een analyse van het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen. Vanuit een langetermijntoekomstperspectief stellen ze een strategisch plan op voor de verdere ontwikkeling van het cultureel-erfgoedveld vanaf 2012, met als centrale vraagstelling: waar willen we staan in 2020? Vanuit het cultureel-erfgoedconvenant wordt o.a. deel genomen aan het scenariodenken op het lokale en provinciale niveau.
- **Samenwerking met onderwijsinstellingen:** de Erfgoedcel Waasland werkt samen met verschillende onderwijsinstellingen:
 - leerling 6de jaar kantoor, Instituut Heilige Familie Sint-Niklaas: 1-1.5 dag / week administratief werk
 - student 3^{de} jaar, lerarenopleiding lager onderwijs, KAHO Sint-Lieven: ontwikkelt lessuggesties voor de derde graad van het lager onderwijs rond het thema "Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen".
 - 5 studenten 1^{ste} jaars, lerarenopleiding secundair onderwijs, KAHO Sint-Lieven: ontwikkelen lessuggesties rond erfgoed in het kader van het keuzevak "Project kunstvakken" rond de volgende thema's: Reynaert, funerair erfgoed, het Historisch Pijp- en Tabaksmuseum en oude volksverhalen / mondeling erfgoed.
De door hen ontwikkelde lessuggesties zullen door de Erfgoedcel Waasland nadien ter beschikking gesteld worden van de Wase leerkrachten.
- **Sensibiliseren ontsluiten Wase (digitale) bibliografie:** op basis van het wetenschappelijk onderzoek van de deelcollecties in het Waasland (WODE) en de reeds gedane voorbereidingen wordt een breder project rond een échte Wase digitale bibliografie gedaan. De Erfgoedcel Waasland onderzoekt hoe de rijke documentaire en archivalische collecties aanwezig bij de Bibliotheca Wasiana, de Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas, de heemkundige kringen en de bibliotheken meer onder de aandacht van het publiek kunnen gebracht worden door o.a. de titels van de artikels breder te ontsluiten. In 2010 wordt werk gemaakt van de effectieve ontsluiting.
- **Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken – erkenningsdossier voor UNESCO:** i.s.m. het Sint-Maartencomité, het Sint-Nicolaasgenootschap, de gemeente Beveren en de Stad Sint-Niklaas en Toerisme Waasland werd in 2009 de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen op de Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen geplaatst. In 2010 wordt het dossier voor de erkenning door UNESCO (indienen voorjaar 2011) voorbereid i.s.m. de verschillende bovenstaande partners én Volkskunde Vlaanderen vzw en FARO vzw. Er wordt ook gewerkt aan een internationaal netwerk. Rond dit dossier kan ook samengewerkt worden met Volkskunde Vlaanderen vzw in het kader van hun project **Zoals gewoonlijk!?** rond het in kaart brengen van tradities.
- **Thesislijst:** een lijst met mogelijke thesisonderwerpen wordt opgesteld door de Erfgoedcel Waasland (met input uit verschillende erfgoedorganisaties) en bezorgd aan verschillende onderwijsinstellingen.

- **Visietekst particulier erfgoed:** deze tekst werd grotendeels in 2009 opgemaakt. Deze tekst bevat een visie op hoe om te gaan met particulier erfgoed en duidt synergieën aan tussen particulier en openbaar erfgoed. Vanaf 2010 worden aan de hand van deze visietekst mogelijks concrete acties ingevuld.
- **Volksverhalen:** in 2007 werd door de Erfgoedcel Waasland een inventaris opgemaakt met meer dan 500 volksverhalen uit het Waasland. Deze verhalen kunnen steeds aangevraagd worden op papier. In schooljaar 2007-2008 werkte een stagiair van Hogeschool Gent, departement KASK, illustraties uit bij een aantal van deze verhalen. Deze verhalen worden doorlopend verder gedigitaliseerd, zodat ze later nog breder ontsloten kunnen worden.
- **Vorming**
 - In januari 2010 wordt een concrete vorming rond **fotografie** van objecten voor collectiebeherende organisaties voorzien (voorbereid in 2009). Deze laagdrempelige vorming omvat zowel de concrete fotografie als het met software bewerken van foto's.
 - In het kader van de acties die inzake vrijwilligersmanagement worden ondernomen, zullen diverse vormingen worden georganiseerd. Er wordt naar gestreefd om hiervoor samen te werken met erkende vormingsinstellingen zoals bv. Vorming Plus, Lodewijk de Raetstichting en eveneens met Heemkunde Vlaanderen.
- **Vrijwilligersmanagement:** o.a. uit WODE blijkt dat verschillende organisaties die – al dan niet uitsluitend – met vrijwilligers werken, dikwijls een overbelasting én een vergrijzing van de groep vrijwilligers voelen. In 2009 organiseerde de erfgoedcel een brainstorm met leden van de advies- en stuurgroep van de erfgoedcel over de te ondernemen acties. De erfgoedcel startte ook plaatsbezoeken bij de voorzitters van alle vrijwilligersverenigingen om naar hun behoeften te peilen. Op basis hiervan worden in 2010 een aantal acties ondernomen:
 - Het overzichtelijk en duidelijk oplijsten van het **gamma aan subsidies**. Hiervoor zal zo veel mogelijk samengewerkt worden. Dit kan ook zeer interessant zijn voor andere erfgoedwerkers. Deze informatie zal via de website aangeboden worden. Individueel advies op maat hier rond is essentieel.
 - **Waas vrijwilligersoverleg** rond het uitwisselen van expertise en het stimuleren van samenwerkingen in formules als studiedagen, brainstorms rond vooraf bepaalde onderwerpen of thema's, al dan niet gekoppeld aan aangename zaken zoals recepties, het organiseren van vormingen en dergelijke.
 - Aanbieden van **hedendaagse visies** op vrijwilligerswerking aan de organisaties bijvoorbeeld het feit dat hedendaagse vrijwilligers zich liefst projectmatig inzetten.
 - **Op vraag begeleiden** van organisaties bij het werven van vrijwilligers bijvoorbeeld Gemeentearchief Beveren en Heemkundige Kring Braem.
 - Ook in de **Erfgoedcel Waasland** wordt gewerkt met vrijwilligers. Dit wordt verder uitgebouwd.

SD 4 – ERFGOED LEEFT!

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

4° I.C.W. staat in voor een optimale ontsluiting van het cultureel erfgoed om het in zijn verschillende gedaanten aan een zo divers mogelijk publiek voor te stellen. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

4°1. typische Wase thema's centraal stellen dankzij grote projecten;

4°2. een actieve publieksparticipatie stimuleren en daarom een netwerk uitbouwen met representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen;

4°3. binnen haar netwerk cultureel-erfgoedorganisaties sensibiliseren en informeren voor en over diversiteit en interculturaliteit met bijzondere aandacht voor personen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond en activiteiten opzetten en stimuleren rond diversiteit en interculturaliteit;

4°4. nauwe samenwerking met het onderwijs en cultureel-erfgoededucatie in de Wase erfgoedgemeenschap stimuleren;

4°5. de Wase cultureel-erfgoedorganisaties stimuleren om zich gemeenschappelijk te profileren;

4°6. nieuwe media en informatietechnologieën optimaal inzetten om de zichtbaarheid van het cultureel erfgoed te verhogen;

4°7. aan de hand van een doorgedreven vrijwilligersmanagement en gerichte acties erfgoedliefhebbers stimuleren zich in te zetten als erfgoedzorger.

- **2009 Waas Reuzenjaar:** de Erfgoedcel Waasland en Toerisme Waasland riepen 2009 uit tot 'Waas reuzenjaar'. In dit kader werd een fototentoonstelling aangemaakt, die verder in 2010 ter beschikking gesteld zal worden van Wase scholen en bibliotheken.
- **Archief op het spoor:** de archieftrein reist –net zoals in 2009– langsheen de verschillende scholen in het Land van Waas. Het educatief pakket wordt verder verspreid en gebruikt in de verschillende scholen.
- **Beeldbank Waasland - Erfgoedbank:** www.beeldbankwaasland.be blijft minimum voortbestaan tot het najaar 2010. De huidige Beeldbank wordt blijvend ingezet door alle erfgoedwerkers als een instrument om aan publiekswerking te doen, zo ook voor "Vrijwilligersmanagement" en voor "Erfgoeddag" en "educatie". Daarnaast startte de Erfgoedcel Waasland in 2009 i.s.m. Erfgoedcellen Meetjesland, Noorderkempen en Kempens Karakter, FARO vzw met een marktstudie om te zien of zij al dan niet nog verder in zee wil gaan met Pictura als leverancier van de Beeldbank Waasland en wordt uitgekeken naar de implementatie van een Erfgoedbank. Hiertoe werd een uitgebreid bestek opgemaakt voor een nieuwe 'erfgoedbank', die naast beeldmateriaal en kranten ook andere soorten erfgoed zou kunnen ontsluiten. Deze Erfgoedbank biedt aan alle acties en processen binnen het cultureel-erfgoedconvenant de mogelijkheid een betere en diepgaandere ontsluiting te doen en dit niet alleen voor de reeds bestaande content, maar eveneens voor nieuwe content (bv. inventarissen, documenten, foto's, filmpjes, mondelinge geschiedenis...). Er wordt gehoopt dat deze erfgoedbank na een ontwikkelings- en testfase uiterlijk in het najaar 2010 live kan gaan. Deze nieuwe site zal dan ook gepromoot worden.
- **Erfgoedcommunicatie:** op basis van de ervaringen van de eerste beleidsperiode willen we de digitale nieuwsbrieven voor erfgoedorganisaties (Wase erfgoedgemeenschap) en publiek (erfgoedliefhebbers), de regionale communicatie over landelijke erfgoedevenementen, de verschillende websites en de communicatie over projecten plaatsen in een bredere communicatiestrategie, ook gekaderd binnen onze moederorganisatie Interwaas. De samenwerking met de mediapartners Gazet van Antwerpen en Nieuwsblad.be wordt geëvalueerd en bijgestuurd. Er wordt nog steeds actief ingezet op direct-marketing.
- **Erfgoeddag:** de Erfgoedcel Waasland zal zoals andere jaren instaan voor de aanmaak en verspreiding van een regionale brochure. In het vroege najaar van 2010 zal eveneens met het hele geïnteresseerde

erfgoedveld voor Erfgoeddag 2011 een brainstorm georganiseerd worden. Een Waas inspiratiemoment kan ook (inter)gemeentelijke samenwerking in de hand werken.

- **Erfgoededucatie:** na het educatieve luik bij Archief op het Spoor en een actie rond Erfgoeddag 2008 doorliep de Wase erfgoedsector in 2009 een traject in erfgoededucatie: bundelen en verspreiden van de resultaten van een enquête inzake erfgoededucatie; het organiseren van een vorming “Bruggen bouwen tussen onderwijs en erfgoedinstellingen” en het aanmaken van een inventaris van het Wase erfgoedaanbod voor scholen getiteld “Wase erfgoedklapper”. In 2010 wordt hierop verder gebouwd (zie projecten zelf). Er wordt eveneens educatief materiaal uitgeleend aan scholen.
- **Erfgoededucatie – consultancy op maat:** de Erfgoedcel Waasland biedt i.s.m. de Arteveldehogeschool 25 consultancyuren aan 5 organisaties aan in functie van de ontwikkeling van een educatief pakket: Tolerant vzw in Kruibeke; Stadsarchief Sint-Niklaas i.s.m. Bibliotheca Wasiana; Stedelijke Musea Sint-Niklaas i.s.m. Archeologische Dienst Waasland; Folklore groep “De Klomp” in De Klinge; Cultuurcentrum Ter Vesten en Archief de Bergeyck in Beveren. Dit traject loopt verder in 2010.
- **Forten en linies in grensbreed perspectief (Interreg IV-project):** in het kader van het groter Interreg IV-project met als partners Interreg Vlaanderen-Nederland, Europese Unie, Provincie West-Vlaanderen, Provincie Oost-Vlaanderen, Provincie Zeeland, Provincie Noord-Brabant, Provincie Antwerpen, Stad Antwerpen, Gemeente Maldegem, Gemeente Beveren, Gemeente Sint-Gillis-Waas, Gemeente Hulst, Gemeente Terneuzen, Gemeente Damme, Gemeente Stekene, Gemeente Knokke-Heist, Vlaamse Overheid, Waterwegen en Zeekanaal NV, Agentschap voor Natuur en Bos, Toerisme Vlaanderen, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Stichting Zeeuws Landschap, Natuurpunt VZW, Kempens Landschap VZW, Polder Land van Waas, Artesis Hogeschool Antwerpen, Toerisme Oost-Vlaanderen, Rijn-Schelde Delta, Interwaas, Landelijke Gilden, Erfgoedcel Waasland, Camping Ford Bedmar en Vlaamse Landmaatschappij worden educatieve pakketten rond de Staats-Spaanse linies uitgewerkt. I.s.m. de gemeente Sint-Gillis-Waas werkt de Erfgoedcel Waasland aan de realisatie van deze educatie en aan de invulling van Fort Bedmar (lid van commissie).
- **Kranten:** i.s.m. de partners Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, Koninklijke Bibliotheek, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Rijksarchief Beveren, Stadsbibliotheek Sint-Niklaas en Stadsarchief Lokeren worden de gedigitaliseerde kranten De Klok, De Schelde, Gazette van Beveren-Waas, Gazette van het Land van Waas, Gazette van Lokeren, Gazette van St. Nicolaes, De Schelde (reeds raadpleegbaar op www.beeldbankwaasland.be) en de Gazette van Temsche (reeds raadpleegbaar op www.beeldbankwaasland.be) ontsloten via www.beeldbankwaasland.be en via een promotiecampagne a.h.v. een authentiek uitzijnde krant met representatieve en aantrekkelijke krantenartikels en advertenties.
- **Mercator en cartografie:** in 2009 werden i.s.m. verschillende organisaties en instellingen (o.a. de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, het STeM, de gemeente Kruibeke, Toerisme Waasland, Nationaal Geografisch Instituut, Vlaamse vereniging van Landmeters) gesprekken opgestart over een mogelijk project rond Mercator in 2012 n.a.v. de viering van 500 jaar geboorte. Hiervoor wordt ook gepolst bij partners in Vlaanderen bv. kadaster en dergelijke.

- **Polders:** in 2009 worden i.s.m. de Wase gemeenten en steden en Toerisme Waasland gesprekken opgestart over een mogelijk(e) project(en) over de polders (als landschap, als bestuur, als historisch gegeven...). Ook andere partners in Vlaanderen en het Waasland kunnen betrokken worden zoals bijvoorbeeld Agentschap Natuur en Bos van het Ministerie van Leefmilieu, Natuur en Energie, Waterwegen en Zeekanaal NV, Archeologische Dienst Waasland, polderbesturen, Regionaal Landschap Schelde – Durme, Boerenbond, Landelijke Gilden en Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- **Publicatie voor verenigingen over erfgoedorganisaties en hun aanbod:** in navolging van de Erfgoedklapper voor scholen, wordt een inventaris van het Wase erfgoedaanbod voor verenigingen gemaakt. Dit kan eventueel i.s.m. Toerisme Waasland en de gidsen gebeuren.
- **Tricky Reynaert en co:** in 2008 is i.s.m. het Reynaertgenootschap vzw, Cultuurcentrum Ter Vesten en cultuurbeleidscoördinator Beveren, Stadsarchief Sint-Niklaas, de Universiteit Gent vakgroep onderwijskunde en Patrick De Rynck de pilootfase van het project 'Tricky Reynaert en Co' van start gegaan. Dit resulteerde eind 2009 in een lessenpakket, dat ook nog in 2010 ter beschikking gesteld wordt aan geïnteresseerde leerkrachten in Vlaanderen en Nederland. De blog <http://trickyreynaertenco.be> zal vooral ingezet worden in de verdere communicatie naar de leerkrachten en ter promotie van de bundel. Het vertelmoment Reynaert de Vos en Anansi de Spin gaat ook nog door in 2010.
- **VETO:** in de provincie Oost-Vlaanderen loopt een pilootproject met vzw Terugblik en Dienst Maatschappelijke Participatie en museumconsulentschap, beiden provincie Oost-Vlaanderen. Dit project wil allochtone ouderen confronteren met Vlaams erfgoed. In 2009 vond een geslaagd bezoek aan het Landbouwmuseum Stekene plaats. Dit wordt verder opgevolgd.
- **Wase erfgoedklapper: een verrassend aanbod voor scholen:** in 2010 wordt deze erfgoedklapper verder actief verspreid en wordt gepeild naar de impact van deze klapper op de werking van de Wase erfgoedorganisaties en naar het succes ervan bij de scholen. Er wordt eveneens educatief materiaal uitgeleend aan scholen.
- **Website:** www.erfgoedcelwaasland.be wordt verder ingevuld.
- **Wereldoorlog I – denktank:** in 2010 wordt een denktank rond de herdenking van WO I opgestart.

SD 5 – FINANCIËEL ONDERSTEUNINGSBELEID

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

5° I.C.W. werkt uiterlijk tegen het einde van de beleidsperiode een ondersteuningsbeleid voor cultureel-erfgoedactoren uit. Het ondersteuningsbeleid bevat minstens een beleid voor:

- a. de ondersteuning van erkende musea en erkende culturele archiefinstellingen die een werking ontwikkelen op het lokale niveau. Het protocol gesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG) en de Vereniging van Vlaamse Provincies vzw (VVP) is hiervoor richtinggevend;
- b. de financiële ondersteuning van projecten op basis van een subsidiereglement van het I.C.W. voor cultureel erfgoed;
- c. de financiële ondersteuning van publicaties rond erfgoed op basis van een publicatiebeleid van het I.C.W., waaronder de ondersteuning van lokale tijdschriften voor volkscultuur en geschiedenis.

Onder deze doelstelling wordt enkel de financiële ondersteuning, gefinancierd met middelen van de Vlaamse Gemeenschap, opgenomen. Daarnaast is er binnen het cultureel-erfgoedconvenant nog andere ondersteuning bv. vrijwilligersmanagement, Waas erfgoedloket, lidmaatschap heemkringen... Deze acties zijn opgenomen onder andere doelstellingen.

Aangezien het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas een intergemeentelijke samenwerking is, is het onmogelijk alle budgetten voor ondersteuning, naast deze betaald met subsidies van de Vlaamse Gemeenschap, op te sommen. Hieronder vindt u een overzicht terug van de budgetten vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

- **Doorstorting van subsidies Vlaamse Gemeenschap:**
 - **Publicaties:** ondersteuning voor het tijdschrift van de Heemkundige Kring Souvereinen, Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.
 - Kwaliteitslabel op lokaal niveau voor **Stedelijk Museum Lokeren**: voor 2010 wordt een actieplan ingediend bij de Erfgoedcel Waasland en bij het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. I.s.m. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en het Stedelijk Museum Lokeren is in 2009 een protocol uitgewerkt voor de verdere subsidiëring in 2010-2014. Dit is afgestemd op de criteria uit het protocol tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VVP en de VVSG.
- **Projectsubsidies:** Interwaas kent –net zoals in 2009– met subsidies voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas projectsubsidies toe op basis van een subsidiereglement. Het bestaan van dit subsidiereglement zal in 2010 mogelijk mits een folder aan het Wase publiek (zowel de erfgoedsector als particulieren en andere sectoren) bekend gemaakt worden.
- **Publicatiebeleid:** in 2009 werd aanvullend op de doorstorting van subsidies en in overleg met de partners een publicatiebeleid opgesteld. In 2010 gaat dit in voege.